

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Využití canisterapie u žáků s kombinovaným
postižením ve školách a školských zařízeních**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Autor: Tereza Ručkayová

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radka Prázdna, Ph.D.

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne (datum)

10 srpna 2020

.....

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat zejména vedoucí bakalářské práce Mgr. et Mgr. Radce Prázdné, Ph.D. za odborné vedení mé práce, za její čas, cenné poznámky a připomínky, a také za možnost osobních konzultací. Dále chci tímto vyjádřit poděkování všem respondentům, za jejich přínos pro výzkumnou část této bakalářské práce.

Využití canisterapie u žáků s kombinovaným postižením ve školách a školských zařízeních

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je popsat v teoretické rovině přínosy realizace canisterapie ve školách a školských zařízeních, pro žáky s kombinovaným postižením v Českých Budějovicích a okolí z pohledu pedagogických pracovníků.

Dílčím cílem bakalářské práce je zmapovat, která organizace je nejčastěji volena pro výkon canisterapie. Dále jaké bylo prvotní seznámení pedagogů s touto metodou.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Praktická část obsahuje metodologii a popisuje proces sběru dat. Data budou sbírána za pomoci polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor budou tvořit pedagogové přítomní canisterapii ve vybraných zařízeních. Data byla analyzována utříděním podle předem nastavených kategorií. Na konci praktické části jsou získaná data vyhodnocena.

Výsledky této práce mohou být využitelné v rovině teoretické jako studijní materiál pro studenty studijních programů, které se zaměřují na pomáhající profese. V rovině praktické mohou výstupy této práce přinést odborné podněty pro proces zavádění a realizace canisterapie do škol a školských zařízení zaměřených na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Odpovědi informantů se nijak vzájemně nediferencovali. Shodují se, že canisterapie pozitivně působí na mnoho oblastí a tím ovlivňuje edukační proces osob s kombinovaným postižením. Pedagogové se shodují, že i nadále chtějí tuto metodu zařazovat do programu instituce.

Klíčová slova:

canisterapie; kombinované postižení; pedagog; školy; školská zařízení; terapie

The use of canistherapy for Children with Multiple disabilities in schools and School Institutions

Abstract

The aim of this thesis is to carry out a qualitative analysis of selected schools and school institutions that use canistherapy in the educational process of pupils with multiple disabilities at České Budějovice and surroundings of this city. Another aim of this thesis is to describe benefits of canistherapy from the pedagogical staff's point of view,

A partial aim of the bachelor's thesis will be to describe organization that is selected in most cases and the first meeting of pedagogical staff and canisteraphy.

The bachelor thesis is divided into theoretical and practical part. The practical part contains the methodology and describes the process of data collection. The research group will consist of pedagogicall staff who use a canesteraphy in their classes. Data were analyzed by sorting by preset categories. At the end of the practical part, the obtained data are evaluated.

The results of this work can be used as study material for students of helpins proffesions. The outcomes of this work can also provide expert impulses for the process of introducing and implementing canistherapy into schools and school facilities focused on the education of pupils with special educational needs.

Participants often gave identical answers to the questions asked. They agree that canistherapy has a positive effect on many areas and therefore the educational process of people with combined disabilities as well. The pedagogical staff agree that they still want to continue with using this method in the programes of the institution.

Key words

canistherapy; combined disability; schools; school institution; pedagog; therapy

Obsah

Úvod.....	8
Teoretická část	10
1 Kombinované postižení	10
1.1 Vymezení pojmu kombinované postižení	10
1.2 Etiologie	11
1.3 Klasifikace pojmu	13
2 Edukace osob s postižením.....	15
2.1 Vymezení pojmu žák se speciálními vzdělávacími potřebami	15
2.2 Formy vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami.....	16
2.3 Legislativa	17
3 Terapeuticko formativní přístupy v péči o osoby s kombinovaným postižením.....	18
3.1 Zooterapie	18
3.2 Definice zooterapie	18
3.3 Druhy zooterapie	19
4 Metoda canisterapie a její specifika	20
4.1 Historie.....	20
4.2 Legislativa.....	21
4.3 Metody canisterapie	22
4.4 Formy canisterapie	23
4.5 Modely canisterapie	23
4.6 Klasifikace canisterapeutických pracovníků.....	24
4.7 Organizace poskytující canisterapii v rámci Jihočeského kraje.....	25
Praktická část	26
5 Cíl práce a zvolená strategie.....	26
5.1 Výzkumný cíl	26
5.2 Výzkumná strategie.....	26

5.3	Metoda sběru dat	26
5.4	Charakteristika výzkumného souboru	26
5.5	Realizace výzkumného šetření	27
5.6	Etika výzkumu	27
6	Analýza zpracování kvalitativních dat	28
7	Struktura rozhovoru:.....	29
7.1	Obecné údaje zaměřené na realizaci canisterapie	29
7.2	Přínosy canisterapie z pohledu pedagogů	29
8	Analýza dat rozhovorů	30
9	Shrnutí kvalitativních dat z rozhovorů	38
10	Diskuse.....	46
11	Závěr	48
	Seznam použité literatury	50
	Seznam online zdrojů.....	54
	Seznam příloh	57
	Seznam tabulek	59
	Seznam zkratk	60

Úvod

Cílem bakalářské práce je provést kvalitativní analýzu vybraných škol a školských zařízení, které v rámci edukačního procesu žáků s kombinovaným postižením využívají canisterapii v Českých Budějovicích a okolí a popsat přínosy této metody z pohledu pedagogických pracovníků. Dílčím cílem bakalářské práce bude zmapovat, která organizace je nejčastěji volena pro výkon canisterapie, a jaké bylo prvotní seznámení pedagogických pracovníků s touto metodou.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je rozdělena do 4 hlavních kapitol, které se zabývají:

- problematikou kombinovaného postižení,
- edukací osob s kombinovaným postižením,
- terapeuticko-formativní přístupy v péči o osoby s kombinovaným postižením,
- metodě canisterapie a jejími specifiky.

Praktická část bakalářské práce se věnuje metodologii, sběru dat a vyhodnocení informací. Metodologie se věnuje tématu výzkumných cílů, výzkumného souboru a popisuje metodu sběru dat. Ke sběru dat byla využita metoda polostrukturovaného rozhovoru. Informace byly analyzovány a utříděny do předem nastavených kategorií. Předem vygenerovanými kategoriemi jsou:

- základní identifikační údaje o informantovi
- zařazení canisterapie ve stavu k cílové skupině
- průběh canisterapie
- frekvence canisterapie
- délka realizace canisterapie v konkrétní instituci
- zařazení canisterapie do vzdělávacího programu (vyučování/volnočasové aktivity)
- organizace zajišťující canisterapii
- přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu (z pohledu informanta)
- postoj rodiče k realizaci canisterapie (dle názoru informanta)
- prvotní seznámení s canisterapií

- financování terapie v instituci (dle sdělení informantů)
- plán pokračování v canisterapii (z pohledu informanta).

Na konci praktické části je shrnutí výsledků.

Informace v bakalářské práci jsou čerpány ze zdrojů knižní odborné literatury a odborných článků na internetových stránkách. V teoretické části bylo využito i několik cizojazyčných odborných zdrojů.

Teoretická část

Práce je věnovaná využití canisterapie u žáků s kombinovaným postižením, proto začátek této práce je věnován vymezení pojmu kombinovaného postižení, etiologii a také klasifikaci kombinovaného postižení.

1 Kombinované postižení

1.1 Vymezení pojmu kombinované postižení

Kombinované postižení i v 21. století stále patří ke skupině, která v oblasti teoretické i praktické stále není dostatečně propracována. Jde o nejkomplicovanější kategorii osob s disability (Ludíková, 2005).

Na základě Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví, chápeme pojem „ Postižení (disability) je zastřešující pojem pro poruchy, hranice aktivit a omezení participace. Označuje negativní hlediska interakce mezi jedincem (se zdravotním problémem) a spolupůsobícími faktory daného jedince (faktory prostředí a faktory osobní)“ (MKF, 2008, s. 221).

Setkáváme se s různorodou terminologií. Z tohoto důvodu se v odborné literatuře vyskytuje více označení pro kombinované postižení. Existují zdroje uvádějící termíny jako je vícenásobné postižení, multihandicap, kombinované postižení, kombinované vady, sdružené defekty i hluboké postižení (Potměšilová at al., 2013).

Pokud nahlédneme do Věstníku MŠMT č. 8 ze srpna 1997 pod č.j. 25 602/97-22 chápeme jako jedince s vícenásobným postižením, osobu, dítě či žáka u kterého se setkáváme s postižením, alespoň dvěma druhy postižení současně, mezi kterými není kauzální souvislost.

Dle Vítkové hovoříme o tzv. těžkém postižení. Těžké postižení nejen, že omezuje člověka v emocionálních, tělesných či kognitivních oblastech, ale Vítková ho považuje jako „komplex“ omezení člověka ve všech prožitkových sférách i výrazových možnostech. Zároveň poukazuje na specifické faktory, které mají vliv na vznik těžkého postižení (Vítková, 2004, s. 325).

„Viacnásobné postihnutie (Vnp) možno operacionálne vymedziť ako multifaktoriálne, multikazuálne a multisymptomatologicky pod-mienený fenomén, ktorý je dôsledkom súčinnosti participujúcich postihnutí či narušení. Ich interakciou a vzájomným

prekrývaním vzniká tzv. „synergetický efekt“, t.j. nová kvalita postihnutia odlišná od jednoduchého súčtu prítomných postihnutí a narušení“ (Vašek, 2003, s. 37).

1.2 Etiologie

Etiologie kombinovaného postihnutí je poměrně náročným tématem. Setkáváme se často s různými názory odborníků na vznik kombinovaných vad.

Obecně o příčinách vzniku těchto vad, lze hovořit, jako o multifaktoriálních. Významnou roli hrají genetické faktory, chromozomální aberace, toxické noxy, jež působí v různých fázích těhotenství matky. Dále je důležité zmínit i mechanická poškození či úrazy. (Potměšilová et al., 2013)

Slowík (2007) ve své publikaci Speciální pedagogika rozlišuje faktory na exogenní a endogenní. Jednotlivé faktory dále dělí:

Exogenní (vnější) faktory

„prenatální – všechny faktory negativně ovlivňující vývoj jedince v období od početí do porodu, zejména vlivy:

perinatální postnatální

fyzikální (úraz, škodlivé záření apod.)

chemické (působení jedů, některých léků, drog apod.)

nutriční (nesprávná výživa)

biologické (virové a bakteriální infekce)

psychické a sociální (stres, sociálněpatologické prostředí)

všechny negativní a rizikové okolnosti probíhající při porodu nebo v období krátce po narození - mezi nejčastější patří:

mechanické poškození plodu

nedostatek kyslíku (hypoxie, asfyxie)

infekce

jiné komplikace

všechny reálně možné příčiny vzniku vad a poruch v období po narození - jde o stejné negativní vlivy jako v prenatálním období, které však už působí na organismus jedince přímo (nikoli skrze organismus matky).

Endogenní (vnitřní) faktory

genetické chromozomální aberace (poškození chromozomální výbavy nezávislé na 10 dědičných vlivech - např. Downův syndrom)

genové mutace (dědičně přenosná změna genetických informací; vady mohou být dědičné autozomálně - např. fenylketonurie, nebo vázané na pohlaví - např. daltonismus)

ostatní dispozice (většinou dědičné, projeví se však pouze při výskytu určitého spouštěcího vlivu)

změněná reaktivita (změna citlivosti jedince na běžné podněty - např. alergie, anafylaxe, astma)

problémy imunity (celkově snížená obranyschopnost organismu)“

(Slowík, 2007, s46).

Jistě je dobré zmínit i to, že se v etiologii kombinovaných vad vyskytují i charakteristické diagnózy. Díky těmto diagnózám je možno předpovědět jaký rozsah a vývoj postižení bude mít. Nejčastěji se setkáváme s chromozomálními aberacemi (mutacemi na chromozomové úrovni) kam řadíme např. Downův syndrom, Edwardsův syndrom či Wolfův syndrom. Dále syndromy na podkladě metabolických poruch jako jsou Fenylketonurie a Galaktosemie. Řadíme sem i poruchy endokrinního systému. V neposlední řadě je potřeba také uvést neprogresivní postižení CNS vzniklé mechanickým poškozením, které nazýváme dětskou mozkovou obrnou. (Marková, 2019).

1.3 *Klasifikace pojmu*

Z hlediska rozmanitosti kombinovaných vad je téměř nemožné vymezit přesnou klasifikaci.

V rámci holistického pojetí člověka, vnímáme osoby jako bio-psycho-spirituálně-sociální osobnost. Na základě tohoto se Jankovský vyhýbá kategorizaci. Zmiňuje, že pojetí je mnohem širší než medicínské, a spíše se přiklání k pojmu tzv. „dimenze“. (Jankovský, 2006)

Pokud se zaměříme na členění do kategorií, jednou z nejznámější je tato:

- a) osoby s mentálním postižením v kombinaci s dalším postižením - do této kategorie zahrnujeme osoby s mentálním postižením v kombinaci s tělesnými či smyslovými vadami. Jedna z nejpočetnějších skupin patřící do této kategorie a zároveň nejpočetnější skupina klientů ve zkoumaných zařízeních jsou osoby s mozkovou obrnou. Jednotlivé druhy postižení jsou dále tříděny v závislosti na jeho stupni (Ludíková et al., 2006).
- b) osoby s hluchoslepotou – „Hluchoslepotu je jedinečné postižení, vzniklé kombinací zrakové a sluchové vady, které způsobuje potíže v přístupu k informacím, komunikaci a mobilitě“ (Slowík, 2007, s149).
- c) osoby s poruchou chování s dalším přidruženým postižením- často se zde setkáváme o kombinaci mentálního postižení s poruchou chování či narušenou komunikační schopností. V návaznosti na snížení inteligenčního kvocientu se často u těchto osob setkáváme se zneužíváním zejm. dětí. (Potměšilová et al., 2013).

V závislosti na stupni postižení je možné dělení do dvou skupin:

- a) osoby s lehkým kombinovaným postižením
- b) osoby s těžkým kombinovaným postižením (Potměšilová et al., 2013)

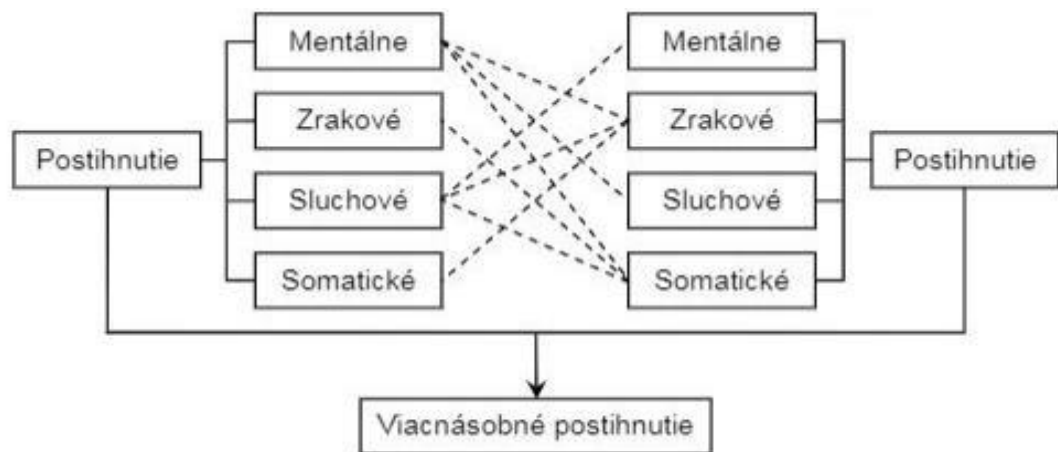
Pro potřebu rezortu školství se žáci s více vadami člení do tří skupin:

1. skupina, v níž je společným znakem mentální retardace – je při rozhodování o způsobu vzdělávání pokládána za vadu dominantní,

2. skupinu tvoří kombinace vad tělesných, smyslových a vad řeči, specifickou skupinu tvoří děti a žáci hluchoslepí,

3. samostatnou skupinu tvoří děti a žáci s diagnózou autismus a s autistickými rysy, u nichž jsou diagnostikovány další vady (MR, vady řeči, vady smyslové a tělesné), (Franiok, 2008).

Možné kombinace postižení dle Vaška (2003, s 38):

„Začlenění osoby s kombinovaným postižením do příslušné kategorie je důležité zejména z důvodu volby optimálního a případně praxí ověřeného způsobu edukační, psychologické a rehabilitační péče“ (Ludíková et al. 2006, s. 71).

Setkáváme se i s názory odborníků, že léčba závisí zejména na postižení, které jedince nejvíce limituje. Přičemž z hlediska vzdělávání je potřeba se zaměřit na mentální dispozice jedince (Jankovský, 2006).

Pokud se setkáme u kombinovaného postižení s mentální retardací, označujeme ji za postižení, kterým se primárně řídíme. Důvodem je, že toto postižení nejvíce narušuje osobnost daného člověka (Franiok, 2008).

2 Edukace osob s postižením

2.1 Vymezení pojmu *žák se speciálními vzdělávacími potřebami*

Vzdělání hraje důležitou roli v životě každé osoby. Vzdělanost je ukazatelem síly státu. Proto každá osoba ať už zdravá nebo se zdravotním postižením či s mimořádným nadáním má právo na vzdělání. Lidé, kteří jsou stavěni před nějaký problém, za účelem dosažení vzdělání, nazýváme osobami se specifickými vzdělávacími potřebami. Či osobami s postižením (Vítková, 2004).

Dle Ministerstva školství Individuals with Disabilities Education Act (IDEA) chápene za osoby se specifickými vzdělávacími potřebami, ty které mají mentální postižení, sluchové postižení (včetně hluchoty), řečové nebo jazykové postižení, zrakové poruchy (včetně slepoty), vážné emoční poruchy, ortopedické vady, autismus, traumatické poranění mozku, jiné poškození zdraví a specifické poruchy učení (IDEA).¹ Z pohledu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR (dále jen MŠMT) žákem se speciálními vzdělávacími potřebami rozumíme osobu, která k dosažení plnohodnotného vzdělávání potřebuje poskytnutí podpůrných opatření, které vyplývají z jeho individuálních potřeb, zdravotního stavu či odlišných sociokulturních podmínek. O konkrétních formách, kterými žák bude vzděláván, je potřeba rozhodovat především s ohledem na individuální potřeby každé osoby zvlášť (Zikl, 2011).

V souladu se zákonem o č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v úplném znění ke dni 15.2.2019 §34 je povinnost předškolní docházky jeden rok od pátého roku dítěte, §36 definuje povinnost základní školní docházky po dobu devíti roků. Další stupeň vzdělávání definuje §39, kdy žák byl přijat ke střednímu vzdělávání, a tudíž pokračuje v plnění školní docházky.¹

---

¹ 1 „ In general , The term “child with a disability” means a child with intellectual disabilities, hearing impairments (including deafness), speech or language impairments, visual impairments (including blindness), serious emotional disturbance (referred to in this chapter as “emotional disturbance”), orthopedic impairments, autism, traumatic brain injury, other health impairments, or specific learning disabilities

2.2 *Formy vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami*

V hlavním vzdělávacím proudu je možno vzdělávat žáka pomocí integrace. Máme možnost žáka integrovat individuálně či skupinově. Hovoříme-li o skupinové integraci, chápeme tím: začlenění jedince ve speciální třídě vzniklé v běžné škole (Zikl, 2011).

Integraci je také možné uplatnit ve speciální škole zřízené pro žáky s jiným postižením (73/2005 Sb. ve znění pozdějších předpisů).

Ve vyhlášce 73/2005 Sb. dále nalezneme další formy vzdělávání. Jedná se o vzdělávání ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (dále jen "speciální škola"), kde dle §48 školského zákona, který se týká vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a s autismem, je zmíněna možnost tohoto vzdělávání s podmínkou písemné žádosti zákonného zástupce na základě předchozího písemného doporučení školského poradenského zařízení. Lze také uplatnit kombinaci výše zmíněných forem.

Nejvýznamnějším prostředkem pro poskytování individuální podpory žáků je Individuální vzdělávací plán (dále jen IVP), za jehož zpracování zodpovídá ředitel školy. Tento vzdělávací plán je možno upravovat v průběhu celého školního roku. Individuální plán je popsán v § 3 a 4 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (ve znění pozdějších předpisů). Použité postupy a opatření uvedené v IVP kontroluje školské poradenské zařízení. Dle výše uvedené vyhlášky je jednou z možností přiznání podpůrného opatření při edukaci využít asistenta pedagoga, který zprostředkovává pomoc žákům i pedagogům při výuce.

2.3   *Legislativa*

Základním dokumentem upravujícím vzdělávání osob na území ČR je zákon č.561/2004 Sb. o Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání tzv. Školský zákon (ve znění pozdějších předpisů).

Vyhláška 73/2005 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných konkrétně §3 této vyhlášky, blíže specifikuje formy vzdělávání žáku se zdravotním postižením.

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb. Tuto vyhlášku mění vyhláška 197/2016 Sb. (ve znění pozdějších předpisů).

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění účinném od 1. 9. 2019.

3 Terapeuticko formativní přístupy v péči o osoby s kombinovaným postižením

Výchova a vzdělávání žáků s kombinovaným postižením se jeví jako velký problém. V minulosti jsme se setkávali se segregací těchto osob. Dále s názorem, že tito žáci jsou nevzdělavatelní. Již J. A. Komenský hlásí, že každý je vzdělavatelný. Úsudek o nevzdělavatelnosti v rámci pojetí současné speciální pedagogiky je již vypuštěn. Řada odborníků se přiklání k názoru, že vzdělavatelnost závisí na aplikovaných metodách a postupech a lze vzdělávat každého člověka.

Důležité pro rozvoj osob s postižením je důležité i zařazení speciálně pedagogických terapií, které navazují na léčbu, nebo slouží jako pomoc při potížích, které vznikají v rámci odlišného sociokulturního prostředí či při sociálně adaptačních odlišnostech. Zaměřují se zejména na důsledky zmíněných problémů a snížené schopnosti v oblastech seberealizace (Müller, 2005).

Mezi nejznámější terapie patří expresivní terapie a zooterapie. Vzhledem ke zvolenému tématu této práce zaměřuji pozornost na terapie prostřednictvím zvířete, které popisuji níže.

3.1 Zooterapie

Terminologie týkající se terapie za pomoci zvířete je různorodá. Kromě označení zooterapie se setkáváme s termíny Animoterapie a Zoorehabilitace. (Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, 2017).

Odendal (2007) ještě uvádí termíny pet-terapie, animal terapie a pet facilitated therapy. Všechny tyto termíny ve své podstatě znamenají pozitivní působení zvířete na zdraví člověka.

3.2 Definice zooterapie

Jak řekl Aristoteles, 384-322 př. n. l. „Zvíře má duši“.

Přítomnost milého zvířete uklidňuje, vyrovnává krevní tlak, zklidňuje srdce (Galajdová, 2011 s. 15).

Z odborného pohledu definujeme zooterapii jako rehabilitační metody a metody psychosociální podpory zdraví, které využívají vzájemného pozitivního působení při kontaktu mezi člověkem a zvířetem (Velemínský et al., 2007).

Pokud nahlédneme do zahraničních zdrojů konkrétně od European Society of Animal Assisted therapy (ESAAT) nalezneme definici: „Terapie za pomoci zvířat zahrnuje úmyslně plánované pedagogické, psychologické a sociálně integrativní intervence se zvířaty pro děti, mládež, dospělé a seniory s kognitivními, sociálně-emocionálními a motorickými poruchami a problémy s chováním a pro cílenou podporu. Zahrnuje také opatření na podporu zdraví, preventivní a rehabilitační opatření.“ (ESAAT, ©2020).

„Zooterapiu je možné definovať ako strešné označenie pre také rekreačné, edukačné a/alebo terapeutické aktivity s účasťou/ asistenciou špeciálne vybraných a pripravených zvierat rôznych druhov, pre ktoré sú formulované konkrétne ciele (i terapeutické) a jednoznačne smerujú k zlepšeniu kvality života ľudí“ (Pížová, Jašková, 2014, s. 100).

3.3 Druhy zooterapie

Mezi nejčastěji využívané koterapeuty patří koně (hiporehabilitace), psi (canisterapie), kočky (felinoterapie), ptáci (ornitoterapie), hmyz (insektoterapie). Lze se setkat s farmingterapií, terapií exotických zvířat v zoo i terapií volně žijících zvířat. Terapie může být prováděna i za pomoci drobných zvířat jako jsou ryby, drobná domácí a hospodářská a exotická zvířata. Ve světě se setkáváme i s delfinoterapií. (Velemínský et al., 2007).

4 Metoda canisterapie a její specifika

Galajdová (1999) uvádí, že při canisterapii dochází k pozitivnímu působení psa na člověka.

Jako první v České republice definovala tento pojem roku 1993 Lacinová. Sloučením slov canis (pes - z latiny) a terapie (léčba- řecký původ) vytvořila pojem Canisterapie, který se uchytil i v zahraničí.

Canisterapie přispívá k rozvoji jemné a hrubé motoriky, orientaci v prostoru, rozvoji motoriky jak hrubé, tak i jemné. Zároveň pes slouží jako silný motivační prvek a zlepšuje interakci klienta s jeho okolím (Nedražič, 2003).

Valenta (2003) na tuto terapii nahlíží jako na nový druh psychoterapie, kdy pes rozvíjí komunikaci, zlepšuje empatii, odbourává předsudky a zlepšuje koordinaci a motoriku.

„Canisterapie je tedy jednou z metod psychosociální podpory zdraví osob všech věkových kategorií, při níž se využívá příznivého působení psa na zdraví člověka. Někdy se také mluví o „léčbě psí láskou“. Pes příznivě působí na prožívání i chování člověka. Canisterapie je jednou z forem zooterapie. Zahrnuje podpurné a léčebné využití zvířat na základě setkání a vztahu člověka se zvířetem. Canisterapie je vhodnou součástí ucelené rehabilitace“ (Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, 2017).

4.1 Historie

Již od pradávna vlk byl společníkem člověka. Postupně se úloha vlka změnila a z pomocníka při lovu zvěře se stal pes domácí, tak jak ho známe dnes. Následně se pes začal využívat k různým pracovním úkonům, k zábavě a i ke canisterapii.

První standardy týkající se canisterapie byly vydané roku 1996 organizací Delta Society. Tyto standardy byly vydané pod názvem Assisted Activities and Animal-Assisted Therapy. Nyní lze organizaci dohledat pod názvem Pet Partners (Šoltésová, 2014).

V České republice se stala průkopnicem canisterapie Lacinová společně se sdružením Filia (Müller, 2014).

Zdeněk Matějček s Lacinovou se zúčastnili Ženevské konference International Association of Human-Animal Interaction Organizations (IAHAIO) r. 1995, na které se projednávaly vlivy soužití zvířat a lidí (Tichá, 2007).

Následovala konference v Praze, zorganizovaná asociací zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům (AOVZ) ve spolupráci s IAHAIO, která měla pozitivní vliv na rozvoj canisterapie. Následně začaly vznikat regionální organizace zabývající se canisterapií. V roce 2003 došlo i ke vzniku canisterapeutické asociace (CTA). Jejím hlavním cílem bylo sjednotit organizace poskytující canisterapii, vytvořit etický kodex, sjednotit terminologii a ukotvit canisterapii v legislativě. Tato organizace se následně rozpadla (Canisterapie o.s., ©2020).

Ministerstvo zdravotnictví však canisterapii nepovažuje za léčebnou metodu, nýbrž pouze za formu podpůrné rehabilitace (Müller, 2014).

4.2   *Legislativa*

V ČR není doposud léčebné a podpůrné využití zvířat samostatně legislativně řešeno. Zooterapii obecně není možné zařadit mezi oficiální státem uznané typy zdravotní terapie. Výše uvedené však neznamená, že léčebné a podpůrné využití zvířat se může provádět živelně a bez respektování norem a pravidel. Po prostudování našeho právního řádu nalezneme normy, týkající se úpravy vstupu zvířat do veřejných prostor. Jde zejména o hygienické požadavky. Vyhláška č. 137/2004 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných ve znění pozdějších předpisů.

Poskytování zooterapie se samozřejmě dotýká Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů – tzv. GDPR.

Pokud je zooterapie realizována formou dobrovolnického programu je nezbytné se řídit zákonem o dobrovolnické službě, tedy zákon č. 86/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V ČR se setkáváme stále častěji s realizací zooterapie v rámci sociálních služeb, z čehož vyplývá znalost zákona o sociálních službách č.108/2006 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky č.505/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Další související zákony a vyhlášky závisí na formě, metodě poskytované canisterapie a na cílové skupině klienta (např. při práci s dětmi Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí v platném znění). Při koordinaci činnosti zooterapie či samotném praktikování zooterapie na území určitého regionu je žádoucí znát a respektovat místní vyhlášky, směrnice a nařízení.

Pokud nahlédneme do legislativních dokumentů na Slovensku, zjistíme, že jsou na tom velmi podobně.

„Slovenská legislatíva pojmy ako intervencia a aktivity s asistenciou psov či canisterapia nepozná“ (Kmetóny Gazdová, 2014, s. 76).

4.3 Metody canisterapie

Jako dvě základní formy interakce za asistence zvířat uvádí Galajdová 2011:

AAA - aktivity za asistence zvířat (Animal Assisted Activities)

V rámci této metody jde zejména o dobrý pocit z aktivit, radost, štěstí a kladné emoční, motivační, výchovné a rekreační prožitky. Tyto aktivity jsou vykonávány certifikovaným canisterapeutickým týmem a nemusí být u nich přítomen odborník.

AAT - terapie za asistence zvířat (Animal Assisted Therapy)

Záměrem této metody je zejména zlepšení vzdělávání a výchovy jedinců, fyzických schopností, mentálních schopností a ochoty zapojit se do skupinových aktivit. Vždy musí být přítomen odborník či pedagogický pracovník.

Dále se také Galajdová (2011) zmiňuje o:

AAE - výuka pomocí zvířat (Animal Education)

Ta se dělí do šesti výchovných cílů:

1. podpora vývoje empatie a pečujícího postoje vůči zvířatům
2. zlepšování fyzických schopností a motorických dovedností
3. procvičování komunikačních dovedností čtení
4. prožívání klidu a emoční pohody

5. vyrovnání se se ztrátou a smutkem

6. zlepšování mentálního výkonu a motivace k učení (Galajdová, 2011, s. 143).

V další literatuře ještě nalezneme metodu

AACR - krizová intervence pomocí zvířete (Animal assisted crisis response)

(Freeman in Velemínský et al., 2007).

Mezi klienty patří zejména osoby, které postihla živelná pohroma, úmrtí v rodině či děti ohrožené CAN syndromem (Freeman in Velemínský et al., 2007).

Polohování

Tato metoda spočívá v přímém kontaktu klienta a psa. Pes má vyšší tělesnou teplotu než člověk a díky přímému kontaktu dochází k prohřívání částí těla. To má za následek zmírnění spasticity a navození libých pocitů. Polohování trvá 15-20 minut. (Hafík z.s.,©2020).

4.4 Formy canisterapie

Skupinová

Během skupinové canisterapie se setkáváme s působením více canisterapeutických týmů a větším počtem klientů. Důležité je, aby psi byli nekonfliktní

Individuální

Jedná se o přímou práci jednoho týmu s jedním konkrétním klientem (Hafík z.s.,©2020).

Dlouhodobá

Jako dlouhodobou terapii označujeme tu, která probíhá déle jak tři měsíce.

Krátkodobá

Tato forma trvá nejdéle tři měsíce. Výhodou je, že nedochází k přesycení klientů (Stančíková, Šabatová, 2012).

4.5 Modely canisterapie

Návštěvní

Certifikovaný canisterapeutický tým, který získal osvědčení externí organizace, není

zaměstnancem zařízení. Na základě písemné smlouvy má se zařízením sepsanou smlouvu s ujednanými podmínkami jako je plánovaný rozvrh návštěv, počet klientů, prostory kde bude terapie prováděna. Při každé návštěvě musí být přítomen personál zařízení.

Rezidentní

Pes, který prošel výcvikem je součástí zařízení. Nejčastěji bývá vlastněn jedním zaměstnancem a ten je za něj zodpovědný (Galajdová, 2011).

Pobytový

Tento model je nejčastěji využíván při realizaci dětských táborů, zotavovacích akcí a rekondičních pobytů (Hafík z.s., ©2020).

Jednorázové aktivity

Jde zejména o zážitkové akce, workshopy, prezentace a přednášky (Freeman in Velemínský et al., 2007).

Program péče o zvíře

Freeman (2007), u tohoto modelu zmiňuje, že může být součástí rezidentního pobytu. Program spočívá v nácviku zodpovědné péče o zvíře. Často se využívá u osob ve výkonu trestu či v domovech seniorů.

4.6 Klasifikace canisterapeutických pracovníků

Nejčastějším stupněm, se kterým se v rámci canisterapeutické praxe setkáváme, je dobrovolník. Dobrovolník se svým vlastním psem, který se nazývá koterapeut. Složí zkoušky a následně obdrží certifikát pro výkon činnosti.

Dále je možné vykonávat tuto činnost jako canisasistent, čili profesionál. Tato osoba však musí mít vzdělání v oblasti fyzioterapie, sociální práci či speciální pedagogice.

Pokud hovoříme o canisterapeutovi máme tím na mysli osobu, která splnila podmínky pro stupeň canisasistenta s tím, že má praxi minimálně 220 hodin v oblasti teorie a 40 hodin praxe. Nejvyšším stupněm se považuje osoba nazývaná jako mentor. Tato osoba

splnila podmínky předchozích stupňů. Má dlouhodobou praxi a je schopna učit nové zájemce oboru (Klech, 2014).

4.7 Organizace poskytující canisterapii v rámci Jihočeského kraje

Dosud jedinou akreditovanou organizací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT) v Jihočeském kraji, která poskytuje canisterapii je Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, z.s. Organizace získala akreditaci roku 2008 (Hafík z.s.©2020).

Toto sdružení vzniklo v Třeboni roku 2011. Zabývá se poskytováním canisterapie, prožitkových aktivit, provádění preventivních programů a zejména také výcvikem canisterapeutických týmů.

Týmy, které zde projdou výcvikem, vykonávají činnost v souladu se zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. Rok 2010 byl pro toto sdružení významný tím, že se Hafík stal členem European Society for Animal Assisted Therapy (ESAAT). Rok 2013 přinesl této organizaci členství v Radě dětí a mládeže Jihočeského kraje (Radambuk).

Roku 2016 se spolek zapojil do Asociace veřejně prospěšných organizací (AVPO). Dále je členem expertní skupiny „PES“, která se snaží o sjednocení podmínek pro praktikování canisterapie.

Klienti této organizace bývají zdravotnické zařízení, školská zařízení zařízení sociální péče i domácnosti. Dále provozuje pobytové akce, canisterapeutické tábory a jednorázové aktivity se zaměřením na canisterapii pro širokou veřejnost. (Hafík z.s.©2020).

Praktická část

5 Cíl práce a zvolená strategie

5.1 Výzkumný cíl

Cílem bakalářské práce je popsat v teoretické rovině přínosy realizace canisterapie ve školách a školských zařízeních, pro žáky s kombinovaným postižením v Českých Budějovicích a okolí z pohledu pedagogických pracovníků. Dílčím cílem bakalářské práce je zmapovat, která organizace je nejčastěji volena pro výkon canisterapie. A jaké bylo prvotní seznámení pedagogů s touto metodou.

5.2 Výzkumná strategie

Formulované cíle budou naplněny využitím kvalitativní strategie, zaměřené na popis přínosů, které vedou k zařazení canisterapie do programu zvolených institucí.

Hendl (1999) uvádí, že kvalitativní výzkum je postaven na indukci. Zaměřuje se na porozumění chování lidí a popis fenoménů v přirozeném prostředí. Plánování výzkumu je pružné a vzniká v průběhu práce. V průběhu výzkumu jsou nashromážděna konkrétní data o jednotlivých subjektech, které se interpretují.

5.3 Metoda sběru dat

Pro sběr dat byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru. Komunikace s informanty probíhala dle předem navržených otázek, které byly klíčovými, pro dosažení zvoleného cíle bakalářské práce. Hlavní otázky byly rozšířeny či doplněny dle dané situace a rozpoložení informanta. Posloupnost kladení otázek byla též volena na základě předcházejících odpovědí informantů. V úvodu rozhovoru jsme se věnovali základním identifikačním údajům. Následně otázkám, které se týkaly přínosů realizace canisterapie z pohledu pedagogických pracovníků.

5.4 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný vzorek tohoto kvalitativního výzkumu byl zvolen metodou záměrného výběru. Zkoumaným souborem byly školy a školská zařízení v Českých Budějovicích a okolí, které poskytují svým žákům (klientům) s kombinovaným postižením canisterapii. Informanti jsou pedagogové, kteří byli pravidelně přítomni canisterapii a tudíž jsou schopni popsat její přínosy ve vybraných zařízeních. Celkem se jednalo o čtyři zařízení.

5.5 Realizace výzkumného šetření

„V návaznosti na usnesení vlády č. 194 ze dne 12. března 2020, kterým vláda v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, vyhlásila pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru, označovaný jako SARS CoV-2, na území České republiky nouzový stav (ve znění pozdějších předpisů).

Tento nouzový stav ovlivnil termín realizace výzkumu. Výzkum mohl být realizován po rozvolnění krizových opatření. Také z těchto důvodů výzkum neprobíhal ve výše zmiňovaných zařízeních - přirozeném prostředí pedagogů. Nýbrž na místech v souladu s nařízením vlády. Respondent byl v prostředí, které sám navrhl, a bylo mu příjemné. Jeden z rozhovorů proběhl telefonicky.

5.6 Etika výzkumu

Na základě informovaného souhlasu, všichni účastníci byli zapojeni dobrovolně. Souhlas obsahoval informace:

- záznamu rozhovoru
- předmětu výzkumu
- datum realizace rozhovoru
- podpisy zúčastněných stran.

Byl vyhotoven ve dvou kopiích. Jednou pro respondenta a jednou pro mou archivaci úschovu (viz Formulář informovaného souhlasu, příloha č. 1).

Následně byla data přepsána v programu Microsoft Word. V praktické části je uvedeno pouze číselné označení cílových zařízení. Respondenti jsou z důvodu zachování anonymity označeni velkými písmeny.

6 Analýza zpracování kvalitativních dat

Na základě kvalitativního šetření byla vytvořena praktická část této bakalářské práce. Analýza dat probíhala utříděním dle předem vymezených kategorií, které byly nastaveny v souladu s cíli bakalářské práce. Tyto kategorie jsou:

- frekvence realizace canisterapie
- přínosy canisterapie pro žáky s kombinovaným postižením z pohledu informantů (pedagogů)
- názory rodičů na canisterapii
- organizace zajišťující canisterapii
- způsob financování.

Data byla sbírána pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Komunikace byla uskutečněna formou osobních rozhovorů. Jeden z rozhovorů proběhl telefonicky. Kladené otázky, jsme rozdělili na dvě oblasti. Prvním okruhem jsou obecné údaje zaměřené zejména na identifikační údaje informantů a realizaci canisterapie (viz. tabulka č.1-č.4). Druhý okruh otázek se dotýká přínosů canisterapie z pohledu pedagogických pracovníků.

Osobní rozhovory se mnou uskutečnili čtyři respondenti z oslovených zařízení, poskytující canisterapii žákům s kombinovaným postižením v Českých Budějovicích a okolí. Tyto instituce budou v textu označeny číslicemi. Rozhovory byly různě časově náročné. Někdo odpovídal na kladené otázky a někdo odpověděl po položení jedné otázky rovnou na vše podstatné.

7 Struktura rozhovoru:

7.1 *Obecné údaje zaměřené na realizaci canisterapie*

- 1) Základní identifikační údaje o informantovi
- 2) Zařazení canisterapie ve stavu k cílové skupině
- 3) Průběh canisterapie
- 4) Frekvence canisterapie
- 5) Délka realizace canisterapie v konkrétní instituci
- 6) Zařazení canisterapie do vzdělávacího programu (vyučování/ volnočasové aktivity)
- 7) Organizace zajišťující canisterapii

7.2 *Přínosy canisterapie z pohledu pedagogů*

- 1) Přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu (z pohledu informanta)
- 2) Postoj rodiče k realizaci canisterapii (dle názoru informanta)
- 3) Prvotní seznámení s canisterapií
- 4) Financování terapie v instituci (dle sdělení informantů)
- 5) Plán pokračování v canisterapii (z pohledu informanta)

V některých případech byl rozhovor rozšířen o doplňující otázky, které se dotýkaly důvodů pro zařazení canisterapie a její přínosů v různých oblastech. Struktura otázek v rozhovorech byla přizpůsobena situaci.

8 Analýza dat rozhovorů

Zařízení č. 1; informant A

tabulka č. 1: Obecné údaje informant A

Obecné údaje zaměřené na realizaci canisterapie	Základní identifikační údaje o informantovi	Vychovatel/ pedagogický asistent
	Zařazení canisterapie ve stavu k cílové skupině	Školní družina/ školní klub
	Průběh canisterapie	Pravidelný
	Frekvence canisterapie	1x týdně
	Délka realizace canisterapie v konkrétní instituci	>0,5 roku
	Zařazení canisterapie do vzdělávacího programu	Edukace ve volném čase (v odpoledních hodinách)
	Organizace zajišťující canisterapii	Hafík, z.s.

tabulka č. 2.: Přínosy realizace canisterapie z pohledu informanta A

Přínosy canisterapie z pohledu pedagogů	Přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu	<ul style="list-style-type: none"> -zklidnění -lepší spolupráce -motivace k činnosti i mimo přímou realizaci canisterapie - zlepšení soustředěnosti -pozitivní emoční prožitky - zlepšení motorických dovedností - zlepšení komunikace -odbourání strachu ze psa
	Postoj rodiče k realizaci canisterapii	<ul style="list-style-type: none"> -pozitivní vnímání canisterapie - obava, že dítě bude mít strach ze psa
	Prvotní seznámení s canisterapií	<ul style="list-style-type: none"> -jednorázové akce realizované managementem školy v rámci zážitkové pedagogiky - příchod (praxe) studentky věnující se metodě canisterapie
	Financování terapie v instituci	-ne
	Plán pokračování v canisterapii	důvod k pokračování je doporučení managementu a SPC

Zařízení č.2; informant B

tabulka č. 3: Obecné údaje informanta B

Obecné údaje zaměřené na realizaci canisterapie	Základní identifikační údaje o informantovi	Speciální pedagog
	Zařazení canisterapie ve stavu k cílové skupině	Základní škola Speciální
	Průběh canisterapie	Pravidelný
	Frekvence canisterapie	1x za 14 dní
	Délka realizace canisterapie v konkrétní instituci	>1,5 roku
	Zařazení canisterapie do vzdělávacího programu	Smyslová výchova
	Organizace zajišťující canisterapii	Hafík, z.s.

tabulka č. 4: Přínosy realizace canisterapie z pohledu informanta B

Přínosy canisterapie z pohledu pedagogů	Přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu	-zklidnění -lepší spolupráce -motivace k činnosti - zlepšení soustředěnosti -pozitivní emoční prožitky - zlepšení komunikace -odbourání strachu ze psa
	Postoj rodiče k realizaci canisterapii	-souhlas se zařazením - obava z alergie
	Prvotní seznámení s canisterapií	-kolega informanta (zaměstnanec školy)
	Financování terapie v instituci	-ne
	Plán pokračování v canisterapii	-na základě vnímaných přínosů ano

Poznámka:

Díky vhodnému výběru psa se canisterapie mohla aplikovat i u dívky, která trpí alergií na srst.

Informant by i nadále uvítal aplikaci canisterapie, a však pokračování je závislé na možnostech zaměstnankyně vykonávající canisterapii, která bude nastupovat do výkonu zaměstnání po MD.

Zařízení č.3; informant C

tabulka č. 5: Obecné údaje informanta C

Obecné údaje zaměřené na realizaci canisterapie	Základní identifikační údaje o informantovi	Speciální pedagog
	Zařazení canisterapie ve stavu k cílové skupině	Rehabilitační třída základní školy speciální
	Průběh canisterapie	Pravidelný
	Frekvence canisterapie	1x za 14 dní
	Délka realizace canisterapie v konkrétní instituci	>1 rok
	Zařazení canisterapie do vzdělávacího programu	Léčebná tělesná
	Organizace zajišťující canisterapii	Hafík, z.s.

tabulka č. 6: Přínosy realizace canisterapie z pohledu informanta C

Přínosy canisterapie z pohledu pedagogů	Přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu	-pozitivní emoční prožitky - zlepšení komunikace -rozšíření obzorů - zlepšení mentálních dovedností -odbourání strachu ze psa
	Postoj rodiče k realizaci canisterapii	-souhlas se zařazením - příspěvek na pamlsky -poskytnutí pozitivní zpětné vazby pedagogovi
	Prvotní seznámení s canisterapií	-známost informanta
	Financování terapie v instituci	-ano, přehled o dobrovolnictví
	Plán pokračování v canisterapii	-na základě vnímaných přínosů ano

Poznámka:

Osoba vykonávající canisterapii v této instituci není zaměstnancem.

Zařízení č. 4; informant D

tabulka č. 7: Obecné údaje informanta D

Obecné údaje zaměřené na realizaci canisterapie	Základní identifikační údaje o informantovi	Speciální pedagog
	Zařazení canisterapie ve stavu k cílové skupině	Základní škola Speciální
	Průběh canisterapie	Pravidelný
	Frekvence canisterapie	1x za 14 dní
	Délka realizace canisterapie v konkrétní instituci	>10 let
	Zařazení canisterapie do vzdělávacího programu	Více předmětů
	Organizace zajišťující canisterapii	Hafík, z.s.

tabulka č.: 8 Přínosy realizace canisterapie z pohledu informanta D

Přínosy canisterapie z pohledu pedagogů	Přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu	<ul style="list-style-type: none"> - zlepšení soustředěnosti -zlepšení motoriky (hrubé, jemné) - zlepšení koordinace - zlepšení komunikace - zlepšení chování ve skupině -odbourání strachu ze psa
	Postoj rodiče k realizaci canisterapie	<ul style="list-style-type: none"> -souhlas se zařazením - zájem o aplikaci terapie
	Prvotní seznámení s canisterapií	-s příchodem do zařízení
	Financování terapie v instituci	-ano, přehled o dobrovolnictví
	Plán pokračování v canisterapii	-ano vzhledem k dlouhodobosti

Poznámka:

Canisterapie v zařízení probíhala již před příchodem informanta, a je praktikována dlouhodobě.

9 Shrnutí kvalitativních dat z rozhovorů

V Českých Budějovicích a okolí byly zmapovány celkem čtyři školy a školská zařízení, poskytující canisterapii žákům s kombinovaným postižením. Ve všech těchto zařízeních probíhá canisterapie pravidelně a z dlouhodobého hlediska.

Intenzita prováděné terapie ve třech zařízeních bývá jednou za 14 dní. Pouze v jednom ze zařízení canisterapie probíhala každý týden (viz tabulka č. 9).

tabulka č. 9: Délka a frekvence canisterapie v jednotlivých zařízeních

Zařízení	Délka realizace canisterapie	Frekvence canisterapie
Č. 1	>0,5 let	1x týdně
Č. 2	>1,5 let	1x za 14 dní
Č. 3	> 1 rok	1x za 14 dní
Č. 4	>10 let	1x za 14 dní

V prvním osloveném zařízení probíhala canisterapie v rámci pedagogiky volného času. Další dvě zařízení uvedla, že tuto metodu využívají přímo v rámci předmětů speciálně pedagogické péče. Poslední z oslovených zařízení uvedlo, probíhá v rámci více předmětů.

tabulka č. 10: Zařazení canisterapie do vzdělávacího programu v zařízeních

Zařízení	Zařazení canisterapie do vzdělávacího programu
Č. 1	Edukace ve volném čase (v odpoledních hodinách)
Č. 2	Smyslová výchova
Č. 3	Léčebná tělesná výchova
Č. 4	Více předmětů

Zařazení canisterapie ve školách a školských zařízeních i žáků s kombinovaným postižením má z pohledu pedagogů hluboký význam. Většina informantů uvádí důsledky pozitivního působení psa na člověka. Nejčastěji uváděným pozitivním působením bylo zlepšení motorických dovedností. Dalším uváděným motivem pro zařazení canisterapie je zklidnění žáků a lepší spolupráce. Informanti uvedli, že pes slouží i jako motivační prvek v rámci edukačního procesu. Dalším uvedeným významným faktorem je pozitivní působení na emoční prožitky žáků. Často bylo uvedeno, že děti se těší na příchod psa a mají radost při práci s ním (viz tabulka č. 11).

tabulka č. 11: Přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu v zařízeních

Zařízení	Přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu
Č. 1	<ul style="list-style-type: none"> -zklidnění -lepší spolupráce -motivace k činnosti i mimo přímou realizaci canisterapie - zlepšení soustředěnosti -pozitivní emoční prožitky - zlepšení motorických dovedností - zlepšení komunikace -odbourání strachu ze psa
Č. 2	<ul style="list-style-type: none"> -zklidnění -lepší spolupráce -motivace k činnosti - zlepšení soustředěnosti -pozitivní emoční prožitky - zlepšení komunikace -odbourání strachu ze psa
Č. 3	<ul style="list-style-type: none"> -pozitivní emoční prožitky - zlepšení komunikace -rozšíření obzorů - zlepšení mentálních dovedností -odbourání strachu ze psa

Č. 4	<ul style="list-style-type: none"> - zlepšení soustředěnosti -zlepšení motoriky (hrubé, jemné) - zlepšení koordinace - zlepšení komunikace - zlepšení chování ve skupině -odbourání strachu ze psa
------	--

Postoje rodičů z pohledu pedagogických pracovníků jsou kladné. Někteří dobrovolně přispívají na nákup pamlsků pro psa. Dle informantů také vnímají přínosy této služby na své děti. V jednom z případů rodič upozornil informanta na možnost alergie (zařízení č. 2). V dalším z případů rodič upozorňoval na strach žáka ze psa (zařízení č. 1). Všechny tyto informace jsou popsány v tabulce č. 12.

tabulka č. 12: Postoje rodiče k realizaci canisterapii z pohledu respondentů v zařízeních

Zařízení	Postoj rodiče k realizaci canisterapii
Č. 1	<ul style="list-style-type: none"> -pozitivní vnímání canisterapie - obava, že dítě bude mít strach ze psa
Č. 2	<ul style="list-style-type: none"> -souhlas se zařazením - obava z alergie
Č. 3	<ul style="list-style-type: none"> -souhlas se zařazením - příspěvek na pamlsky -poskytnutí pozitivní zpětné

	vazby pedagogovi
Č. 4	-souhlas se zařazením - zájem o aplikaci terapie

Prvotní impulz pro zařazení metody canisterapie byl v každém zařízení odlišný. Všichni informanti uvedli, že hodlají využívat této služby i v budoucnu, pokud to bude možné (viz tabulka č. 13).

tabulka č. 13: Plán pokračování do budoucnosti z pohledu pedagogických pracovníků v zařízeních

Zařízení	Plán pokračování do budoucnosti
Č. 1	-důvod k pokračování je doporučení managementu a SPC
Č. 2	-na základě vnímaných přínosů ano
Č. 3	-na základě vnímaných přínosů ano
Č. 4	-ano vzhledem k dlouhodobosti

Pokud se zaměříme na přehled o financování canisterapie: polovina informantů uvedla, že se jedná o dobrovolnickou službu a druhá polovina neměla přehled o financování terapie (viz tabulka č. 14).

tabulka č. 14: Přehled financování canisterapie z pohledu pedagogických pracovníků v zařízeních

Zařízení	Přehled financování canisterapie
Č. 1	-ne
Č. 2	-ne
Č. 3	-ano, přehled o dobrovolnictví
Č. 4	-ano, přehled o dobrovolnictví

Významným a jediným poskytovatelem canisterapie ve vybraných zařízeních bylo uvedeno Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík z.s. (viz tabulka č. 15)

tabulka č. 15: Organizace zajišťující canisterapii v zařízeních

Zařízení	Organizace zajišťující canisterapii
Č. 1	Hafík z.s.
Č. 2	Hafík z.s.
Č. 3	Hafík z.s.
Č. 4	Hafík z.s.

Prvotní seznámení s canisterapií popsali informanti takto:

tabulka č. 16: Prvotní seznámení informantů s canisterapií

Zařízení	Prvotní seznámení
Č. 1	-jednorázové akce realizované managementem školy v rámci zážitkové pedagogiky - příchod (praxe) studentky věnující se metodě canisterapie
Č. 2	- kolega informanta
Č. 3	-známost informanta
Č. 4	-s příchodem do zařízení

10 Diskuse

Galajdová (1999) se ve své publikaci Canisterapie zmiňuje o pozitivních účincích, jimiž pes působí na člověka. Ve srovnání odpovědí komunikantů dochází k potvrzení tohoto výroku. Toto působení je i hlavním z motivů pro zařazení terapie do programu oslovených škol a školských zařízení z pohledu pedagogických pracovníků.

Pokud se konkrétněji zaměříme na přínosy, které spolupráce psa s klienty přináší, jedná se o zlepšení jemné i hrubé motoriky, zlepšení koordinace i soustředění. Z těchto důvodů lze canisterapii využít jako rehabilitační metodu (viz tabulka č. 11).

Velemínský (2007) ve své definici zooterapie uvedl, že kontakt člověka a zvířete lze využít jako rehabilitační metodu a metodu psychosociální podpory zdraví. Canisterapii jako rehabilitační metodu (v rámci smyslové výchovy) využívá zařízení č. 2. i zařízení č. 3 (v rámci léčebné tělesné výchovy). Primárně jako metodu psychosociální podpory a zdraví využívá canisterapii zařízení č. 1. Zde informant A uvedl, že ji využívají v odpoledních hodinách k volnočasovým aktivitám (viz tabulka č. 10).

Nedražič (2003) uvedl, že využití psa jakožto motivačního prvku, napomáhá zlepšovat interakce klienta s jeho okolím. Oslovení respondenti také uvedli, že využívají psa, jakožto motivačního prvku. A to v rámci přímé canisterapie při plnění úkolů, tak i v edukačním procesu mimo přímou realizaci canisterapie (viz tabulka č. 11).

Müller (2014) zmiňuje kynofobii a alergii na psí srst jako možnou kontraindikaci. Tyto bariéry (i když v mírnější formě) se objevili i během praktikování canisterapie v oslovených zařízeních. A však nebyly brány jako důvod pro vyčlenění žáků z realizace canisterapie. V rámci pravidelné aplikaci canisterapie došlo k odbourání strachu ze psa (viz tabulka č. 11). Zařízení, které se obávalo alergie na psí srst, tuto bariéru překonalo vhodným výběrem psa (viz poznámka u zařízení č. 2).

Rodiče žáků, poskytují pedagogům zpětnou vazbu a souhlasí s aplikací canisterapie (viz tabulka č. 12).

Všechna zkoumaná zařízení využívá služeb Výcvikového canisterapeutického sdružení Hafík z.s. (viz tabulka č. 15). Ve většině případů s návrhem na zařazení canisterapie do programu instituce přišla osoba, která měla přímý vztah k instituci či pedagogickému

pracovníkovy a zároveň ke zmiňované organizaci poskytující canisterapii (viz tabulka č. 16).

V závislosti na výše zmiňovaných přínosech, oslovená zařízení i nadále plánují pokračovat se zařazením canisterapie do svého programu (viz tabulka č. 13).

11 Závěr

Bakalářská práce se věnovala metodě canisterapie a jejímu využití u žáků s kombinovaným postižením. Zaměřili jsme se především na to, jaké přínosy pedagogové vnímají. Pohled pedagogických pracovníků byl klíčovým pro tuto práci. Pedagogičtí pracovníci přicházejí denně do styku se žáky a dokáží nejlépe popsat přínosy realizace canisterapie.

Cílem bakalářské práce bylo popsat v teoretické rovině přínosy realizace canisterapie ve školách a školských zařízeních, pro žáky s kombinovaným postižením v Českých Budějovicích a okolí z pohledu pedagogických pracovníků. A z tohoto obsahu provést kvalitativní analýzu vybraných škol a školských zařízení, které v rámci edukačního procesu žáků s kombinovaným postižením, využívají canisterapii. Dílčím cílem bakalářské práce bylo zmapovat, která organizace je nejčastěji volena pro výkon canisterapie, a jaké bylo prvotní seznámení s canisterapií z pohledu pedagogických pracovníků.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je rozdělena do 4 hlavních kapitol, které se zabývají problematikou kombinovaného postižení, edukací osob s kombinovaným postižením, terapeutickoformativními přístupy v péči o osoby s kombinovaným postižením a v poslední řadě metodě canisterapie a jejími specifiky. Praktická část bakalářské práce se věnuje metodologii, sběru dat a vyhodnocení informací. Metodologie se věnuje tématu výzkumných cílů, výzkumného souboru a popisuje metodu sběru dat. Ke sběru dat byla využita metoda polostrukturovaného rozhovoru. Informace byly analyzovány a utříděny do předem nastavených kategorií. Předem vygenerovanými kategoriemi jsou:

- základní identifikační údaje o informantovi
- zařazení canisterapie ve stavu k cílové skupině
- průběh canisterapie
- frekvence canisterapie
- délka realizace canisterapie v konkrétní instituci
- zařazení canisterapie do vzdělávacího programu (vyučování/ volnočasové aktivity)
- organizace zajišťující canisterapii

- přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu (z pohledu informanta)
- postoj rodiče k realizaci canisterapie (dle názoru informanta)
- prvotní seznámení s canisterapií
- financování terapie v instituci (dle sdělení informantů)
- plán pokračování v canisterapii (z pohledu informanta).

Odpovědi dotazovaných se nijak výrazně neodlišovaly. Při popisování přínosů terapie během osobního rozhovoru bylo zajímavé pozorovat respondenty, jak s radostí na tuto otázku odpovídají.

Mezi nejčastěji uváděné přínosy patřilo zlepšení motorických dovedností a zklidnění žáků. Tato pozitiva měla vliv na další spolupráci s žáky v různých rovinách edukačního procesu.

Nejčastěji zmiňovanou bariérou byl strach ze psa. Respondenti popsali, že v rámci pravidelného zařazení canisterapie dochází k jejímu odbourávání. Další překážkou při aplikaci této metody je alergická reakce. Tato bariéra se objevila pouze v jednom dotazovaném zařízení a byla překonána zvolením správného plemene psa.

Všechna zařízení volila služby Výcvikového canisterapeutického sdružení Hafík, z.s.

U velké části dotazovaných byla prvotním impulzem pro zařazení této metody osobní známost s dobrovolníky vykonávajícími canisterapii. Pouze jeden z respondentů uvedl, že v rámci dlouhodobé aplikace dané terapie není schopný zodpovědět otázku.

Výsledky bakalářské práce mohou být využitelné v rovině teoretické jako studijní materiál pro studenty, kteří se zaměřují na pomáhající profese. V rovině praktické mohou výstupy bakalářské práce přinést odborné podněty pro proces realizace canisterapie do škol a školských zařízení zaměřených na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Seznam použité literatury

Seznam knižních zdrojů

1. FISCHER, S., ŠKODA, J., 2008. *Speciální pedagogika. Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. 1. vydání. Praha: Triton. 205 s. ISBN 978-80-7387-014-0.
2. FRANIOK, P., 2008. *Vzdělávání osob s mentálním postižením: (inkluzivní vzdělávání s přihlédnutím k žákům s mentálním postižením)*. 3. dopl. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta. 142 s. ISBN 9788073686222.
3. FREEMAN, M., 2007. *Terminologie v zooterapii*. In VELEMÍNKŠÝ, M. et al., *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1. vydání. České Budějovice: Dona. s. 30-37. ISBN 978-80-7322-109-6.
4. GALAJDOVÁ, L., 1999. *Pes lékařem lidské duše aneb Canisterapie*. 1. vydání. Praha: Grada, Strom života. 160 s., ISBN 80-7169-789-3 GALAJDOVÁ,
5. GALAJDOVÁ, .L., GALAJDOVÁ, Z., 2011. *Canisterapie: pes lékařem lidské duše*. 1. vydání. Praha: Portál. 168 s. ISBN 978-80-7367-879-1.
6. GAZDOVÁ, K., V., 2014. *Canisterapia a Slovenské Legislatívne Vákuum. Aktivity a terapie s asistenciou psov- výskum jako východisko dobrej praxe*. Zborník príspevkov z Jarnej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej v dňoch 2-3. mája 2014, Štrbské Pleso. ISBN 978-80-55-1309-6.
7. HENDL, J., 1999. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 278 s., ISBN 80246-0030-7.
8. JANKOVSKÝ, J., 2006. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením: somatopedická a psychologická hlediska*. 2. vydání. Praha: Triton. 173 s. ISBN 80-7254-730-5.

9. KLECH, P., 2014. *Zooterapie (animoterapie)*. In MÜLLER et al., *Terapie ve speciální pedagogice*. 2. přeprac. vydání. Praha: Grada. 512 s. ISBN 978-80-247-4172-7
10. LUDÍKOVÁ, L., 2005. *Kombinované vady*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého. 140s. ISBN 80-244-1154-7.
11. *Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví: MKF*. 1. vyd. Přeložil: Jan PFEIFFER, přeložila Olga ŠVESTKOVÁ., 2008. © World Health Organization 2001, © Národní rada sob se zdravotním postižením. Praha: Grada. 280s. ISBN 978-80-247-1587-2.
12. MOJŽÍŠOVÁ, A., MARKOVÁ, A., ed., 2019. *Sociální práce s osobami se zdravotním postižením*. 1. vydání. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. 118s. ISBN 978-80-7394-738-5.
13. MÜLLER, O., 2005. *Terapie ve speciální pedagogice: teorie a metodika*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 295 s. ISBN 80-244-1075-3.
14. MÜLLER, O. et al., 2014. *Terapie ve speciální pedagogice*. 2. přepracované vydání. Praha: Grada Publishing. 512 s. ISBN 978-80-240-4172-7.
15. NERANDŽIČ, Z., 2003. *Zooterapie v kontextu ucelené rehabilitace*. In Pravda o zooterapii: sborník příspěvků ze dvou celostátních konferencí pořádaných dne 27. 11. 2001 v Hluboké nad Vltavou a dne 18. 12. 2002 v Ústavu sociální práce v Českých Budějovicích. 1. vydání. České Budějovice, 2003. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. 44-48 s. ISBN 80-7040-608-9.
16. ODENDAAL, J., 2007. *Zvířata a naše mentální zdraví: proč, co a jak*. 1. vydání. Praha: Brázda. 173 s. ISBN 978-80-209-0356-3.

17. Pížová, L., Jašková A., 2014. Canisterapia ako proces a rola sociálneho pracovníka v ňom príklad aktuálneho trendu z praxe sociálneho pracovníka. Aktivity a terapie s asistenciou psov- výskum jako východisko dobrej praxe. Zborník príspevkov z Jarnej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej v dňoch 2-3. mája 2014, Štrbské Pleso. 99-109 s. ISBN 978-80-55-1309-6.
18. POTMĚŠILOVÁ, P., 2013. Speciální pedagogika nejen pro sociální pedagogy. 1. vydání. Praha: Parta. 186 s. ISBN 978-80-7320-179-1.
19. PRAŠKO, J. et al., 2011. Obecná psychiatrie. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 527s. ISBN 978-80-244-2570-2.
20. RENOTIÉROVÁ, M., LUDÍKOVÁ, L. a kol. 2006. Speciální pedagogika. 4. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 313 s. ISBN 80-244-1475-9.
21. SLOWÍK, J., 2007. Speciální pedagogika. 1.vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). 160 s. ISBN 978-80-247-1733-3.
22. ŠOLTÉSOVÁ, D., 2014. Aspekty profesionalizácie intervencií a aktivít s asistenciou psov v podmienkach slovenska vo svetle empirických zistení. Aktivity a terapie s asistenciou psov- výskum jako východisko dobrej praxe. Zborník príspevkov z Jarnej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej v dňoch 2-3. mája 2014. 9-25 s. Štrbské Pleso. ISBN 978-80-55-1309-6.
23. STANČÍKOVÁ, M. ŠABATOVÁ, J., 2012. Canisterapie v teorii a praxi. 1. vydání. Opava: Ing. Dalibor Gregor. 103 s. ISBN 978-80-87731-00-0.
24. ŠVARÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., 2014. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. 2. vydání. Portál. 384s. ISBN 978-80-7367-313-0.

25. . TICHÁ, V., 2007. Stručný vývoj canisterapie v ČR. In VELEMÍNSKÝ, M. et al., Zooterapie ve světle objektivních poznatků. 1. vydání. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007b. Kapitola 5.7.1. 112-114 s. ISBN 978-80 7322-109-6.
26. VAŠEK, Š., 2003. Základy špeciálnej pedagogiky. 1. vydání. Bratislava: Sapiientia. 210 s. ISBN 80-968797-0-7.
27. VELEMÍNSKÝ, M. et al., 2007 Zooterapie ve světle objektivních poznatků. 1. vydání. České Budějovice: Dona s.r.o. 335 s. ISBN 978-80-7322-109-6.
28. Věstník MŠMT č. 8 ze srpna 1997 pod č.j. 25 602/97-22.
29. VÍTKOVÁ, M., ed., 2004. Integrativní speciální pedagogika: integrace školní ansociální. 2., rozšíř. a přeprac. vydání. Brno: Paido. 463 s. ISBN 80-7315-071-9.
30. VÝCVIKOVÉ CANISTERAPEUTICKÉ SDRUŽENÍ HAFÍK, z.s., 2017. Studijní materiál pro výcvik canisterapeutických týmů. 2. přepracované vydání. Třeboň. 106 s. Studijní materiál. ISBN nepublikováno.
31. ZIKL, P., 2011. Děti s tělesným a kombinovaným postižením ve škole. 1. vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). 112s., ISBN 978-80-247-385

Seznam online zdrojů

1. *ESAAT- European Society for Animal Assisted Therapy: Definition "Animal Assisted Therapy*, ©2020. [online]. ESAAT- European Society for Animal Assisted Therapy: Definition "Animal Assisted Therapy. Wien [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: <https://www.en.esaat.org/definition-tiergestuetzter-therapie>
2. *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)*, c2020. [online]. EUR- Lex: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A32016R0679>
3. *Canisterapie o. s.: Historie canisterapie*, ©2020. [online]. Canisterapie o. s.: Historie canisterapie. Joomla Templates [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <http://www.canisterapeuti.cz/index.php/o-canisterapii/23-historie-canisterapie>
4. *Individuals with Disabilities Education Act: Section 1401*, © 2019. [online]. Individuals with Disabilities Education Act: Section 1401. Washington [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <https://sites.ed.gov/idea/statute-chapter-33/subchapter-i/1401>
5. *Usnesení vlády české republiky ze dne 12. března 2020 č. 194*, ©1990-2020. [online]. EPRAVO.CZ, a.s.: USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 12. března 2020 č. 194. Praha [cit. 2020-03-25]. Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/usneseni-vlady-ceske-republiky-ze-dne-12-brezna-2020-c-194-22923.html>

6. *Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, z.s.: Formy canisterapie*, © 2020. [online]. Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, z.s.: Formy canisterapie. Třeboň: ARGON systems [cit. 2020-01-09]. Dostupné z: <https://www.canisterapie.org/a-21-zakladni-formy-canisterapie.html>
7. *Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, z.s.: Kdo jsme*, ©2020. [online]. Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, z.s.: Kdo jsme. Třeboň: ARGON systems [cit. 2020-01-08]. Dostupné z: <https://www.canisterapie.org/a-12-kdo-jsme.html>
8. *Vyhláška č. 137/2004 Sb.: Vyhláška o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných*, ©2010-2020. [online]. Zakonyprolidi.cz: Vyhláška o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných. AION CS [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-137>
9. *Vyhláška č. 72/2005 Sb.: Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních*, © c2010-2020. [online]. Zakonyprolidi.cz. AION CS [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72/zneni-20200101>
10. *Vyhláška č. 27/2016 Sb: Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných*, ©2010-2020. [online]. Zakonyprolidi.cz. AION CS [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/nabidka/cs/2016-27/zneni-20160901#p33-1_p33-1-1
11. *Vyhláška č. 248/2019 Sb: Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských*

zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, ©2010-2020. [online].
Zakonyprolidi.cz. AION CS [cit. 2020-01-20]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-248>

12. *Zákon č. 198/2002 Sb.: Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)*, ©2010-2020. [online].
Zakonyprolidi.cz. AION CS [cit. 2020-01-20]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-198/zneni-20140605>

13. *Zákon č. 561/2004 Sb.: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, ©2010-2020. [online].
Zakonyprolidi.cz. AION CS [cit. 2020-01-20]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Formulář informovaného souhlasu

Informovaný souhlas

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. V současné době vypracovávám závěrečnou práci, v rámci které provádím výzkum. Jedná se, o kvalitativní analýzu, jejíž cílem je popsat v teoretické rovině přínosy realizace canisterapie ve školách a školských zařízeních, pro žáky s kombinovaným postižením v regionu České Budějovice z pohledu pedagogických pracovníků. A z tohoto obsahu provést kvalitativní analýzu vybraných škol a školských zařízení, které v rámci edukačního procesu žáků s kombinovaným postižením využívají canisterapii.

Vaše spolupráce je dobrovolná. Účast na výzkumu spočívá v nahrávaném rozhovoru trvajícím dle potřeby. Vaše identita zůstane v plné anonymitě a Vaše odpovědi jsou důvěrné, určené pouze pro potřeby tohoto výzkumného projektu. Vaše názory mohou být v projektu použity dle Vaší individuální pozice, ale žádná individuální jména nebudou v projektu zmíněna.

Na kteroukoliv otázku můžete odmítnout odpovědět a kdykoliv v průběhu rozhovoru můžete interview ukončit. Ukončení rozhovoru a vystoupení z projektu pro Vás nebude mít žádné negativní důsledky. Vaše účast na projektu pro Vás nenese žádná rizika.

Prohlášení

Prohlašuji, že souhlasím s účastí na výše uvedeném výzkumu. Student/ka mne informoval/a o podstatě výzkumu a seznámil/a mne s cíli, metodami a postupy, které budou při výzkumu používány, stejně jako s výhodami a riziky, které pro mne z účasti na výzkumu vyplývají. Souhlasím s tím, že všechny získané údaje budou anonymně zpracovány a použity pro účely vypracování závěrečné práce studenta/ky.

Měl/a jsem možnost si vše řádně, v klidu a v dostatečně poskytnutém čase zvážit. Měl/a jsem možnost se studenta/ky zeptat na vše pro mne podstatné a potřebné. Na tyto dotazy jsem dostal/a jasnou a srozumitelnou odpověď.

Prohlašuji, že beru na vědomí informace obsažené v tomto informovaném souhlasu a souhlasím se zpracováním osobních a citlivých údajů účastníka výzkumu v rozsahu, způsobem a za účelem specifikovaným v tomto informovaném souhlasu.

Tento informovaný souhlas je vyhotoven ve dvou stejnopisech, každý s platností originálu, z nichž jeden obdrží účastník výzkumu (nebo zákonný zástupce) a druhý student/studentka.

Jméno, příjmení a podpis účastníka výzkumu (zákonného zástupce):

V _____ dne: _____

Jméno, příjmení a podpis studenta/studentky:

Seznam tabulek

tabulka č. 1: Obecné údaje informanta A

tabulka č. 2.: Přínosy realizace canisterapie z pohledu informanta A

tabulka č. 3: Obecné údaje informanta B

tabulka č. 4: Přínosy realizace canisterapie z pohledu informanta B

tabulka č. 5: Obecné údaje informanta C

tabulka č. 6: Přínosy realizace canisterapie z pohledu informanta C

tabulka č. 7: Obecné údaje informanta D

tabulka č.: 8 Přínosy realizace canisterapie z pohledu informanta D

tabulka č. 9: Délka a frekvence canisterapie v jednotlivých zařízeních

tabulka č. 10: Zařazení canisterapie do vzdělávacího programu v zařízeních

tabulka č. 11: Přínosy realizace canisterapie pro cílovou skupinu v zařízeních

tabulka č. 12: Postoje rodiče k realizaci canisterapie z pohledu respondentů v zařízeních

tabulka č. 13: Plán pokračování do budoucnosti z pohledu pedagogických pracovníků v zařízeních

tabulka č. 14: Přehled financování canisterapie z pohledu pedagogických pracovníků v zařízeních

tabulka č. 15: Organizace zajišťující canisterapii v zařízeních

tabulka č. 16: Prvotní seznámení informantů s canisterapií

Seznam zkratk

IVP- individuální vzdělávací plán

MD- mateřská dovolená

tj. - to je

zjm.- zejména